

TEZA:

Obwiniona składając nieprawdziwe wyjaśnienia przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym a następnie, będąc przesłuchana w charakterze świadka, wbrew wynikającemu z art. 313 § 1 k.p.k. nakazowi przesłuchania jej jako podejrzanej, zeznała nieprawdę, korzystając ze swojego prawa do obrony, określonego w art. 6 k.p.k., przekroczyła granice tej obrony, co w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego stanowiło naruszenie godności zawodu.

WO – 143/22

ORZECZENIE

z dnia 15 listopada 2022 r.

**Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie
w składzie:**

Przewodnicząca: S WSD Iwona Zielezińska - sprawozdawca

Sędziowie: S WSD Wiesław Kmiotek

S WSD Joanna Pilewska

Protokolant: Piotr Ciepiński

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Moniki Marukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2022r. w Warszawie na rozprawie

sprawy radcy prawnej A. B., nr wpisu (...)

obwinionej w zaskarżonej części o czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, w związku z art.6, art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

na skutek odwołania Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych , od pkt. 3 sentencji orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 6 kwietnia 2022r. sygn. akt: D 8/20 na niekorzyść obwinionej

orzeka:

1. uchyla pkt. 3 zaskarżonego orzeczenia i w tym zakresie sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych.

2. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych kosztami postępowania przed

Wyższym Sądem Dyscyplinarnym obciąża Krajową Izbę Radców Prawnych.

UZASADNIENIE

Radca prawny A. B. w pkt. 3 wniosku o ukaranie została obwiniona o to, że: w pisemnych wyjaśnieniach datowanych na dzień 26 kwietnia 2019 r. złożonych Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych a następnie będąc przesłuchana w dniu 17 września 2019 r. w charakterze świadka, przekraczając granice prawa do obrony, wyjaśniała i zeznawała nieprawdę w ten sposób, że mimo nie zrealizowania czynności wniesienia pozwu w imieniu swojego klienta - Wspólnoty Mieszkaniowej (...), szczegółowo wyjaśniała i zeznawała co do okoliczności stanu sprawy, wskazując: że pozew wniosła, że w sprawie był wydany nakaz zapłaty, od którego wniosła sprzeciw, jaki Sąd prowadzi sprawę, na kiedy został wyznaczony termin rozprawy, i że wniosła do Sądu pismo z „ponagleniem”, by wyznaczono termin, że pozwany próbował wyłączyć sędziego, zaskarżył postanowienie o odmowie wyłączenia sędziego, że pozwany wystąpił o przydzielenie pełnomocnika z urzędu a następnie zaskarżył postanowienie odmawiające ustanowienia pełnomocnika z urzędu, tj. popełnienia czynu z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6 i art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. Orzeczeniem z dnia 6 kwietnia 2022 r. Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych, zwany dalej „Sądem I instancji” lub „OSD”, uniewinnił obwinioną od zarzutu z punktu 3 wniosku o ukaranie.

Jak wynika z uzasadnienia powyższego orzeczenia, w zakresie dotyczącym motywów, którymi kierował się OSD uniewinniając radcę prawnego od zarzucanego jej czynu, OSD wziął pod uwagę, że „doszło do pomieszania ról procesowych” bo obwiniona zgodnie z treścią art. 313 § 1 k.p.k. powinna występować od początku w tym charakterze a nie jako świadek i w związku z tym powinna być właściwie pouczona o przysługujących jej prawach przypisanych do tej roli procesowej, w tym prawie odmowy zeznań i prawie odpowiedzi na pytania.

Sąd I instancji powołał się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego Izby Karnej z dnia 26.04.2007r. sygn. akt: I KZP 4/07/legalis nr 82060/, z której wynika, że nie ponosi odpowiedzialności karnej z art. 233 § 1 kk osoba, która przesłuchana została w charakterze świadka wbrew wynikającemu z art. 313 § 1 kpk nakazowi przesłuchania jej jako podejrzanego.

OSD wskazał, że choć „wyjaśnienia i zeznania obwinionej” składane w charakterze świadka nie

były prawdziwe to obwiniona nie powinna ponosić odpowiedzialności dyscyplinarnej jako sprawca deliktu dyscyplinarnego.

Odwołanie od tej części orzeczenia OSD tj. pkt. 3 sentencji orzeczenia OSD, wniósł Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych /dalej Rzecznik / zaskarżając go na niekorzyść obwinionej i zarzucając temu orzeczeniu w zaskarżonej części:

1. Rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia - a mianowicie art. 6 kpk. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, poprzez przyjęcie, że prawo do obrony radcy prawnego jest prawem nieograniczonym, prawem o tych samych gwarancjach co prawo do obrony w postępowaniu karnym, w ramach to którego prawa - obwiniony radca prawny - może świadomie wprowadzać w błąd organy samorządu radców prawnych, poprzez składanie nieprawdziwych pisemnych wyjaśnień, czy też zeznawanie nieprawdy;
2. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia a polegający na przyjęciu, że obwiniona A. B. przed przesłuchaniem w charakterze świadka nie była pouczona o prawie do odmowy składania zeznań oraz prawie do odmowy udzielenia odpowiedzi na zadane jej pytania.

Podnosząc powyższe zarzuty, Rzecznik wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy OSD do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając zarzut rażącej obrazę przepisu art. 6 k.p.k. przez OSD, Rzecznik podnosi, że granice prawa do obrony przez obwinioną zostały przekroczone w postępowaniu dyscyplinarnym, bowiem nie obejmują one prawa obwinionej do kłamstw i konfabulacji, a na gruncie przepisów deontologicznych, wyjaśnianie i zeznawanie nieprawdy, przybierające postać świadomego i celowego wprowadzania w błąd stanowi przewinienie dyscyplinarne.

Uzasadniając zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na przyjęciu, że obwiniona A. B. przed przesłuchaniem w charakterze świadka nie była pouczona o prawie do odmowy składania zeznań oraz prawie do odmowy udzielania odpowiedzi na pytania Rzecznik wskazał, że zarówno przed przesłuchaniem w charakterze świadka A. B. została pouczona m.in. o treści art. 182, 183 i 185 kpk co wynika z protokołu jej przesłuchania jak i podpisanego przez obwinioną pisemnego pouczenia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych - dalej też jako WSD lub Sąd odwoławczy zważył co następuje:

Odwołanie Rzecznika jest uzasadnione.

Co do zarzutu rażącej obrazy przepisu art. 6 k.p.k. przez OSD to zarzut Rzecznika jest słuszny. W pierwszej jednak kolejności, zdaniem WSD należy zwrócić uwagę na zarzut z pkt. 3 wniosku o ukaranie, co do którego OSD uniewinnił obwinioną. W zarzucie tym obwiniono A. B. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 6 i art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego polegającego na przekroczeniu przez nią prawa do obrony poprzez zeznawanie nieprawdy co do faktów, o których wiedziała, że nie miały miejsca np.: tego, że złożyła pozew do Sądu, podczas gdy takiego pozwu nie wniosła, że w sprawie był wydany nakaz zapłaty, od którego wniosła sprzeciw, podczas gdy Sąd nie wydał nakazu zapłaty a obwiniona nie wniosła od niego sprzeciwu, że w sprawie wyznaczono termin rozprawy, podczas gdy wiedziała, że takiego terminu Sąd nie wyznaczył, że złożyła ponaglenie, że w sprawie pozwany próbował wyłączyć sędziego, że zaskarżył postanowienie o odmowie wyłączenia sędziego, że pozwany wystąpił o przydzielenie pełnomocnika z urzędu a następnie zaskarżył postanowienie odmawiające ustanowienie pełnomocnika.

WSD zauważa, że OSD w swoich rozważaniach, które odzwierciedlił w uzasadnieniu orzeczenia w zakresie uniewinnienia obwinionej zupełnie stracił z pola widzenia zarzucane obwinionej naruszenia przepisów KERP i ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych radcowie prawni podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych. Naruszenie art. 11 KERP polega na braku dbałości o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym.

Rację zatem ma Rzecznik, że OSD rażąco naruszył art. 6 k.p.k. uznając, że obwiniona będąc radcą prawnym nie przekroczyła granic prawa do obrony przewidzianej w tym przepisie k.p.k. i że w postępowaniu dyscyplinarnym mają zastosowanie te same reguły, którymi kieruje się postępowanie karne.

Z uwagi na specyficzne podmioty, do których stosuje się przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym, regulowane w ustawie o radcach prawnych tj. osoby wykonujące zawód zaufania publicznego, które w swoim postępowaniu muszą kierować się również zasadami etyki przewidzianymi w KERP nie wszystkie przepisy k.p.k. będą miały zastosowanie w takim zakresie jak to ma miejsce wobec osób, które nie wykonują zawodu zaufania publicznego.

WSD w niniejszym składzie podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego np.:

w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2019 roku, sygn. akt II DSS 16/18, w myśl którego, od każdej osoby wykonującej zawód związany z ochroną prawną, wymaga się ponadstandardowego sposobu postępowania, tak w życiu zawodowym jak i prywatnym. Jak wskazuje w uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy, wyższe standardy postępowania nałożone na radców prawnych, jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego, wynikają przede wszystkim z konieczności ochrony godności i autorytetu radcy prawnego i korporacji, jako pewnej wartości, z której wyprowadza się wzorcową powinność zachowania.

W ocenie WSD obwiniona składając nieprawdziwe wyjaśnienia i zeznając nieprawdę korzystając ze swojego prawa do obrony określonego w art. 6 k.p.k. przekroczyła granice tej obrony i choć w ocenie OSD nie popełniła przestępstwa określonego w art. 233 k.p.k., to do naruszenia godności zawodu w życiu prywatnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1 KERP w związku z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych zdaniem WSD mogło dojść.

Zdaniem WSD nie każde naruszenie przepisów KERP stanowi przestępstwo, inaczej mówiąc określone zachowanie obwinionego radcy prawnego nie musi być kwalifikowane jako przestępstwo, ale może zostać zakwalifikowane jako delikt dyscyplinarny.

Z tych względów WSD uznał zarzut opisany w pkt. 1 odwołania Rzecznika za uzasadniony.

Co do zarzutu z pkt. 2 odwołania Rzecznika -błędu w ustaleniach faktycznych

przyjętych za podstawę orzeczenia polegającego na przyjęciu, że obwiniona A. B. przed przesłuchaniem w charakterze świadka nie była pouczone o prawie do odmowy składania zeznań oraz prawie do odmowy udzielenia odpowiedzi na zadane jej pytania to zarzut ten jest uzasadniony. Jak wynika z akt sprawy - k. 25, 26 i 27 przesłuchiwana w charakterze świadka A. B. była pouczone o swoich uprawnieniach i obowiązkach wynikających z przepisów k.p.k.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny stwierdza, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenie przepisów postępowania wskazanych w zarzutach Rzecznika. Naruszenie to miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia OSD i z tej przyczyny na zasadzie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych konieczne było uchylenie tego orzeczenia z zaskarżonej części i przekazanie sprawy Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych do ponownego rozpoznania. Wobec zakazu wynikającego z reguły „ne peius” określonego w art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, Wyższy Sąd Dyscyplinarny w ramach postępowania drugoinstancyjnego nie może

skazać obwinionego, co do którego w pierwszej instancji został uniewinniony, a zatem uchylene orzeczenia OSD i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania jest w pełni uzasadnione.

W trakcie ponownego postępowania OSD rozpozna ponownie pkt. 3 wniosku o ukaranie, biorąc pod uwagę wskazania i zapatrywania prawne Wyższego Sądu Dyscyplinarnego.

Kosztami postępowania stosownie do art. art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych należało obciążyć Krajową Izbę Radców Prawnych, albowiem nie doszło w niniejszej sprawie do ukarania.